

Els serveis en la futura Classificació catalana d'activitats econòmiques 2009 (CCAE-2009)

Josep Maria Martínez i López

Dolors Presagué i Vila

Enric Ripoll i Font

Idescat

1

Les classificacions estadístiques d'activitat econòmica

Una de les fórmules més evidents i sistemàtiques per avaluar l'impacte o la rellevància d'un fenomen determinat o d'un aspecte específic que aborda l'estadística oficial és a través del seu tractament en la classificació o nomenclatura estadística corresponent. En aquest sentit, cal recordar que les classificacions estadístiques són instruments lògics que ordenen i categoritzen característiques de la realitat econòmica i social als efectes estadístics, i que la finalitat d'aquests instruments d'homogeneïtzació estadística és garantir la comparabilitat de la informació en l'espai i el temps. D'altra banda, un bon indicador del grau de dinamisme o caràcter canviant d'un fenomen que s'estudia en un tipus de classificació determinat és el nombre i la freqüència de noves classificacions o de revisions de les ja existents per tal d'adaptar-se a la realitat canviant. Clarament, el tractament del sector serveis jus-

tifica una bona part dels processos de revisió de classificacions en relació amb la resta de branques o sectors d'activitat més consolidades o tradicionals, de la mateixa manera que, per exemple, les nomenclatures sobre les malalties o productes destinats al comerç exterior són objecte de contínues versions actualitzades.

Per tenir en compte el (nou) paper del sector serveis en les economies occidentals, cal remetre's a les classificacions estadístiques que li són properes, tenint en compte la tipologia existent. Així, les classificacions estadístiques s'agrupen per tipologies temàtiques anomenades *famílies*, de les quals les principals corresponen a les classificacions econòmiques (sobretot d'activitats econòmiques i de productes) i les classificacions sociodemogràfiques (entre d'altres, d'ocupacions/professions, sobre nivells educatius i sanitàries).

Les classificacions d'activitats econòmiques categoritzen les unitats productives en funció del tipus d'activitat que desenvolupin, per tal d'obtenir dades que permetin confeccionar estadístiques de producció o rendibilitat. Al seu torn, les classificacions de

productes (béns transportables o mercaderies, i béns no transportables o serveis) categoritzen productes per a l'elaboració d'estadístiques relacionades amb operacions a les quals se sotmeten (producció, comerç exterior i transport). En conseqüència, l'article se centra en l'àmbit de les classificacions d'activitat econòmica des de les quals es pot avaluar la caracterització actual dels serveis i, més concretament, a través de la nova Classificació catalana d'activitats econòmiques 2009.

2

La configuració dels serveis en la nova CCAE-2009

2.1

El marc internacional

El 30 de desembre del 2006, el Diari Oficial de les Comunitats Europees va publicar el Reglament 1893/2006 del Parlament Europeu i del Consell, de 20 de desembre de 2006, pel qual s'estableix la nomenclatura estadística d'activitats econòmiques NACE Revisió 2 (NACE-Rev.2) i es modifica el Reglament 3037/1990 del Consell i altres reglaments de la Comunitat Europea pel que fa a aspectes estadístics específics que s'hi relacionen.

En el Reglament esmentat s'aprova una revisió d'ordre major d'aquesta classificació, fruit dels esforços de l'Oficina Estadística de Nacions Unides i de l'Oficina Estadística de les Comunitats Europees (Eurostat) centrats a obtenir la convergència i harmonització entre les dues classificacions d'activitats econòmiques més importants a escala mundial: la Classificació Industrial d'Amèrica del Nord (NAICS) i la Classificació Industrial Uniforme per a totes les Activitats Econòmiques (CIIU). Aquesta revisió es tradueix en un augment considerable de categories de la classificació, fet que representa un increment de la informació econòmica que hauran d'aportar els estats membres en les estadístiques de caràcter econòmic a partir del gener de l'any 2009.

El Reglament NACE-Rev.2 esdevé de compliment obligatori a partir de l'1 de gener del 2008 a tots els estats membres de la Unió Europea en l'elaboració i difusió de les estadístiques oficials de caràcter comunitari. En aquest sentit, la majoria dels instituts oficials d'estadística de la Unió Europea ja han adaptat les seves classificacions d'activitats econòmiques al nou marc definit per la NACE-Rev.2. En l'àmbit estatal, ja s'ha publicat el Reial decret 475/2007, de 13 d'abril de 2007, pel qual s'aprova la Classificació Nacional d'Activitats Econòmiques 2009 (la CNAE-2009). La configuració final de la CNAE-2009 es deu, també, al procés dut a terme durant dos anys pel grup de treball estatal Institut Nacional d'Estadística - comunitats autònomes en el qual hi ha participat activament l'Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat).

Pel que fa al Sistema estadístic de Catalunya, l'Idescat també ha dut a terme una adequació de l'actual CCAE-1993 Revisió 1 (CCAIE-1993 Rev.1) a les noves classificacions d'activitats econòmiques homòlogues en els àmbits internacional (CIIU-Rev.4), comunitari (NACE-Rev.2) i estatal (CNAE-2009), per tal de garantir la comparabilitat de la informació estadística que generi el nostre sistema estadístic. Amb aquest objectiu l'Idescat va iniciar el procés d'oficialització de la futura Classificació catalana d'activitats econòmiques 2009 (CCAIE-2009), amb la col·laboració dels departaments de la Generalitat i altres agents del Sistema estadístic de Catalunya, en un procés iniciat l'any 2005 que orientava les recomanacions fetes des de Catalunya sobre la futura classificació comunitària.¹

1. Aquesta revisió d'ordre major requereix que la nova estructura de la classificació catalana d'activitats econòmiques s'aprovi mitjançant un decret del Govern de la Generalitat, a proposta del conseller d'Economia i Finances, i una vegada informada favorablement per la Junta de Govern de l'Idescat i el Consell Català d'Estadística. En el moment de redactar aquesta nota (febrer de 2008), ja s'han fet aquestes dues consultes i l'expedient d'aprovació del decret corresponent es troba en curs. Tot fa preveure, doncs, que la CCAIE-2009 s'aprovarà oficialment al llarg de la primavera de 2008 i, per tant, podrà entrar en vigor a partir de l'1 de gener de 2009.

Quadre 1

Comparativa de les estructures de la CCAE-1993 Rev.1 i la CCAE-2009. Nombre de categories								
	CCAE-1993 Rev.1				CCAE-2009			
	Seccions	Divisions	Grups	Classes	Seccions	Divisions	Grups	Classes
Agricultura, ramaderia i pesca	2	3	7	16	1	3	13	39
Indústria i energia	3	28	117	262	3	30	108	260
Construcció	1	1	5	17	1	3	9	23
Serveis	11	30	95	219	16	52	142	307
Total	17	62	224	514	21	88	272	629

Quadre 1 bis

Comparativa de les estructures de la CCAE-1993 Rev.1 i la CCAE-2009. Proporcions de categories								
	CCAE-1993 Rev.1				CCAE-2009			
	Seccions	Divisions	Grups	Classes	Seccions	Divisions	Grups	Classes
Agricultura, ramaderia i pesca	12%	5%	3%	3%	5%	3%	5%	6%
Indústria i energia	18%	45%	53%	51%	14%	34%	40%	41%
Construcció	6%	2%	2%	3%	5%	3%	3%	4%
Serveis	64%	48%	42%	43%	76%	60%	52%	49%
Total	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

2.2

Els tipus de canvis estructurals incorporats en la CCAE-2009

Els canvis estructurals que s'han dut a terme globalment en l'economia, especialment pel que fa al desenvolupament tecnològic des de la meitat dels anys noranta, han motivat la majoria de les modificacions en l'estructura de les classificacions d'activitats econòmiques, particularment pel que fa al dinamisme i a la creixent especialització de les activitats de serveis. En aquest sentit, cal assenyalar els canvis següents:

- L'externalització de determinats serveis que, en general, duïen a terme les pròpies unitats productives, com ara el transport i alguns serveis administratius, o la reparació i instal·lació de maquinària i equips.
- La necessitat de les empreses de nous serveis especialitzats, com ara els serveis de prevenció de riscos (laborals, mediambientals) i, en general, serveis que requereixen d'un grau de formació elevat (serveis jurídics, serveis de gestió empresarial o de recursos humans i altres).

- La potenciació d'alguns serveis derivats de les noves situacions, com ara els serveis socials (serveis adreçats als col·lectius dependents com la gent gran o les persones amb disminució) o bé els serveis mediambientals.

2.3

La dimensió dels serveis en la CCAE-2009

Pel que fa a les estructures completes de les classificacions catalanes d'activitats econòmiques, derivades essencialment de la configuració aprovada l'any 1993, en la CCAE-2009 destaca l'augment del nombre de categories en tots els nivells de la classificació: en el primer nivell (seccions) es passa de 17 a 21, en el segon nivell (divisions) es passa de 62 a 88, en el tercer nivell (grups) es passa de 224 a 272, i, finalment, en el quart nivell (classes) es passa de 514 a 629 (vegeu quadre 1 i quadre 1 bis). Gran part dels increments esmentats es deuen al desenvolupament del sector serveis, protagonista gairebé absolut dels canvis pel que fa a seccions i el principal responsable de l'augment del nombre de divisions de la nova classificació.

Quadre 2

Comparativa de les estructures sobre els serveis de la CCAE-1993 Rev.1 i la CCAE-2009. Nombre de categories								
	CCA-1993 Rev.1				CCA-2009			
	Seccions	Divisions	Grups	Classes	Seccions	Divisions	Grups	Classes
Comerç	1	3	19	79	1	3	21	91
Transport	1	5	14	21	1	5	15	23
Hostaleria	1	1	5	8	1	2	7	8
Educació	1	1	4	6	1	1	6	12
Sanitat i serveis socials	1	1	3	7	1	3	9	14
Serveis mediambientals	0	3	4	6	1	4	6	9
Altres serveis	6	16	46	92	10	34	78	150
Total	11	30	95	219	16	52	142	307

Dins l'àmbit específic de les activitats de serveis presents en la classificació actual i futura d'activitats econòmiques, en la CCAE-2009 s'observa un augment generalitzat en el nombre de totes les categories que s'hi relacionen: en el primer nivell (seccions) es passa d'11 a 16, en el segon nivell (divisions) es passa de 30 a 52, en el tercer nivell (grups) de 95 a 142, i, finalment, en el quart nivell (classes) de 219 a 307, tal com mostra el quadre 2. El gruix de l'increment en categories rau en el segment dels serveis a les empreses, molt més intensiu de divisions, grups i classes de la classificació que altres àmbits de serveis més consolidats (comerç, transport o l'educació, per esmentar els més voluminosos en la nomenclatura actual).

2.4

Canvis principals sobre continguts dels serveis en la CCAE-2009

La materialització de l'impacte creixent dels (nous) serveis a l'estructura d'activitats econòmiques pren forma a la CCAE-2009 mitjançant la creació de noves seccions (en "serveis mediambientals" i "altres serveis"), la reagrupació d'algunes categories i, per últim, mitjançant la recreació de continguts en seccions ja existents.

- En el primer cas, la CCAE-2009 crea tres noves seccions: a) informació i comunicació, b) activitats

professionals, científiques i tècniques, i c) activitats administratives i serveis auxiliars. Totes aquestes noves categories reflecteixen les noves necessitats de les empreses i/o el seu perfeccionament.

En la categoria informació i comunicacions s'inclouen l'edició, el cinema, la ràdio i televisió, les telecomunicacions, els serveis de tecnologies de la informació i els serveis d'informació. En la classificació anterior l'edició era amb les indústries manufactureres.

En la categoria activitats professionals, científiques i tècniques s'inclouen les activitats jurídiques i de comptabilitat, les activitats de les seus centrals, les activitats de consultoria de gestió empresarial, els serveis tècnics d'arquitectura i enginyeria i els assajos i les anàlisis tècniques, la recerca i el desenvolupament, la publicitat i els estudis de mercat, les activitats veterinàries i altres activitats professionals, científiques i tècniques. Aquesta categoria incorpora tots els serveis a empreses que per a la seva prestació requereixen més qualificació, és a dir, serveis (més) especialitzats.

En la categoria activitats administratives i serveis auxiliars s'inclouen les activitats de lloguer, les activitats relacionades amb l'ocupació, les activitats de les agències de viatges, operadors turístics i altres serveis de reserves i activitats que s'hi relacionen, les activitats de seguretat i investigació, els serveis a edificis i activitats de jardineria, i les activitats adminis-

tratives d'oficina i altres activitats auxiliars a les empreses. Aquesta categoria incorpora tots els serveis a empreses que, per a la seva prestació, requereixen menys qualificació i són el resultat, en part, de l'externalització dels serveis.

- També s'ha reagrupat en una secció totes les activitats relacionades amb el medi ambient (aigua, reciclatge i sanejament públic) fruit de la importància atorgada al medi ambient en l'estructura de la nova classificació. Al mateix temps, les activitats de reciclatge es classifiquen en la categoria subministrament d'aigua; activitats de sanejament, gestió de residus i descontaminació a diferència del que succeïa en l'anterior CCAE-1993 Rev.1, on es classificaven en les indústries manufactureres i, concretament, en la categoria reciclatge.
- En la CCAE-2009 també s'ha modificat el contingut d'algunes seccions entre les quals destaquen les següents: a) el transport i emmagatzematge, b) les activitats immobiliàries, c) les activitats sanitàries i de serveis socials i d) les indústries manufactureres. Aquestes modificacions pretenen reflectir millor la situació actual d'aquests sectors econòmics en relació amb el conjunt d'activitats econòmiques.

En la categoria transport i emmagatzematge es presenta una diferenciació dels serveis de transport

prestats en funció de dos criteris: d'una banda, el mitjà de transport (terra, mar i aire) i, d'altra banda, si és per a passatgers o bé per a mercaderies. En aquesta categoria ja no s'inclouen les telecomunicacions perquè s'han traslladat a la nova categoria informació i comunicacions.

En la CCAE-2009, la promoció immobiliària es classifica en la categoria construcció a diferència del que succeïa en la classificació anterior, que s'inclouïa en la categoria activitats immobiliàries.

En les activitats sanitàries i de serveis socials s'han augmentat les categories relacionades amb els serveis socials, i es distingeixen, d'una banda, els serveis socials amb allotjament i, de l'altra, els serveis socials sense allotjament; per tant, en la nova CCAE-2009 es reflecteix la potenciació de determinats serveis. D'altra banda, les activitats veterinàries es classifiquen en la categoria activitats professionals, científiques i tècniques contràriament a la classificació anterior, que s'ubicaven en la categoria activitats sanitàries i veterinàries, i serveis socials.

Per últim, en les indústries manufactureres s'ha diferenciat una categoria pròpia per a la fabricació de productes informàtics, electrònics i òptics i una altra categoria específica per a la reparació i instal·lació de maquinària i equips.

Aquest article inclou un annex amb una relació més detallada de les novetats de la CCAE-2009 en matèria de les activitats de serveis.

Annex

Recull de canvis en la CCAE-2009 sobre les activitats de serveis

Noves categories

S'han creat tres noves seccions: informació i comunicació (secció J), activitats professionals, científiques i tècniques (secció M) i activitats administratives i serveis auxiliar (secció N).

La secció J, informació i comunicacions, inclou l'edició, el cinema, la ràdio i la televisió, les telecomunicacions, els serveis de tecnologies de la informació i els serveis d'informació. En la classificació anterior (CCA-1993 Rev.1) l'edició era amb les indústries manufactureres.

La secció M, activitats professionals, científiques i tècniques, inclou les activitats jurídiques i de comptabilitat, les activitats de les seus centrals, les activitats de consultoria de gestió empresarial, els serveis tècnics d'arquitectura i enginyeria i els assajos i les anàlisis tècniques, la recerca i el desenvolupament, la publicitat i els estudis de mercat, les activitats veterinàries i altres activitats professionals, científiques i tècniques. Aquesta secció incorpora tots els serveis a empreses de la classificació anterior que per a la seva prestació requereixen més qualificació. També cal esmentar que en aquesta secció s'inclouen les activitats veterinàries que en la classificació anterior (CCA-1993 Rev.1) eren amb les activitats sanitàries.

La secció N, activitats administratives i serveis auxiliars, inclou les activitats de lloguer, les activitats relacionades amb l'ocupació, les activitats de les agències de viatges, operadors turístics i altres serveis de reserves i activitats que s'hi relacionen, les activitats de seguretat i investigació, els serveis a edificis i activitats de jardineria, i les activitats administratives d'oficina i altres activitats auxiliars a les empreses.

També s'ha creat una secció per a les activitats relacionades amb el medi ambient (secció E) partint de les divisions anteriors 41 (aigua), 37 (reciclatge) i 90 (sanejament públic).

Modificacions en els continguts

Pel que fa al comerç (secció G) la reparació d'ordinadors i equips de comunicació s'ha traslladat a la secció S, altres serveis.

Pel que fa al transport i emmagatzematge (secció H) es presenta una separació més clara en funció de dos criteris: els mitjans de transport (terra, mar i aire) i passatgers i mercaderies, i s'ha traslladat la categoria telecomunicacions a la secció J, informació i comunicacions.

Pel que fa a les activitats financeres i d'assegurances (secció K) s'ha inclòs les activitats de les societats hòlding que abans es trobaven en la categoria altres activitats empresarials.

Pel que fa a les activitats immobiliàries (secció L) s'ha traslladat la promoció immobiliària a la secció F, construcció.

En la categoria educació (secció P) s'han creat classes que recullen activitats educatives relacionades amb l'esport i la cultura, i una categoria d'activitats auxiliars a l'educació.

En la categoria activitats sanitàries i de serveis socials (secció Q) han augmentat les categories relacionades amb els serveis socials (dues divisions), i es distingeixen serveis socials amb allotjament i sense allotjament, i s'han traslladat les activitats veterinàries a la secció M, activitats professionals, científiques i tècniques.

Pel que fa a les activitats artístiques, recreatives i d'espectacles (secció R) es presenta una desagregació més clara de la cultura (divisions 90 i 91), l'esport (classe 93.1) i els jocs (divisió 92).

Finalment, pel que fa a la categoria altres serveis, s'hi inclou la reparació d'ordinadors i equips de comunicació.

Altres modificacions

Pel que fa a l'agricultura, ramaderia i pesca (secció A) es presenta una major desagregació dels conreus (de 3 a 17 pel que fa a la classe (4 dígits) i de les activitats de suport), i les activitats de jardineria s'ha traslladat

al sector serveis (secció N, activitats administratives i serveis auxiliars).

Quant a les indústries extractives (secció B) s'ha creat una nova categoria d'activitats de suport a les indústries extractives.

En les indústries manufactureres (secció C) s'ha creat una categoria per a la fabricació de productes informàtics, electrònics i òptics (divisió 26) i una categoria per a la reparació i instal·lació de maquinària i equips (divisió 33), i s'ha traslladat les activitats de

reciclatge a la categoria d'activitats relacionades amb el medi ambient (secció E).

Categories sense modificacions

Hi ha activitats econòmiques com l'hostaleria (secció I), l'Administració pública (secció O) o les activitats de les llars (secció T) que no presenten cap novetat destacable.

